

רוצים להקל כהנו"ב שזה תשובה נוראה ועצומה, וזה ממש פתח בפניו את שערי האורה והעיון, והתרפק על תשובה זו דקות ארוכות, אבל עדיין תמה שנגד חו"ד ובית מאיר אין אפשר להקל, אבל למעשה תגיד לו שאני אומר שהוא יכול לסמוך על עצמו.

ולאחר חצי שעה כשכבר הייתי בביתי בסמוך לשיבה, קבלתי טלפון ממרן זיע"א - ולמפרע התברר שזה היה שיחתי האחרונה עם מרן זיע"א - שאחרי שדברנו נזכר שגם מרן החזו"א חולק בזה ומזכרנו אמר לי מה עונה החזו"א על דברי הנו"ב ומה דוחה את ראיותיו, והכריע למעשה בתוקף שאחרי החזו"א אני כבר פוחד להקל כהנו"ב, שחזו"א מפחיד אותי יותר מבית מאיר וחזו"ד ושמעתתא, חזו"א זה פחד פחדים סוף הוראה ממש, ולכך תגיד לר' משה שלדעתי הקלושה אסור לו לסמוך להלכה על הנו"ב עם כל הצער הגדול שיש לי לאסור אותה בקהל, אבל להכריע דלא כחזו"א להלכה זה פחד פחדים.

שפתותיו דובבות בקבר

לפני שני מכתבים מרבינו זיע"א על מעלת פרסום תורתו של נפטר.

כתב רבינו זיע"א בהסכמה לספר 'אור אהרן' להגאון רבי אהרן פויפר זצ"ל, בזה"ל: 'ובודאי כשם שזכה וזיכה בחייו באור תורתו תורת חיים ותורת חסד, כן גם עתה, אשר גדולים צדיקים במיתתם, וזכה להאיר עיני המעיינים בנועם חדושי וביאורי המתוקים כדבש ומאירים ושמחים בסוגיות החמורות במס' זבחים, וישמחו וישישו החכמים המעיינים להוסיף לקח וסברא, ובודאי שיהיה זכות ועלוי גדול לנשמתו של אותו צדיק הגאון המחבר זצ"ל אשר הרבה מסר נפשו בתעצומות עוז להרבות כבוד שמים ולהגדיל תורה ולהאדירה, וזכותו הגדולה והעצומה יגן על כל המתעסקים בזה ועל כל המעיינים להתבונן בדברי תורתו להתברך בכל בזה ובבא, ונזכה שיתקיים במהרה דירן אשר יקצו וירננו שוכני עפר ומלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים אכ"ר', עכ"ל.

כתב רבינו בהסכמה לספר 'קריאת עונג' להגאון רבי פלטיאל בורשטין זצ"ל, בזה"ל: 'ובודאי ובודאי שדבר גדול לאין ערוך להוציא לאור עולם לאחר סילוקו של אותו צדיק זללה"ה לגנזי מרומים את הדברים, אשר ערך ואשר העלה כרוב יגיעו ועמלו אף חכמתו ותבונתו עמדה לו, ושיהיו שפתיו דובבות בקבר אגורה באהלך עולמים כמשאלת נעים זמירות ישראל, והבנים היקרים והחביבים שיחיו מינו דזכו לאחריו זכו גם לנפשיהו יבדלו לחי"ט וארוכים, אשר הם יהנו ויתענגו בהאור הגדול אשר אביהם ז"ל הניח אחריה ברכה ותושיה', עכ"ל.

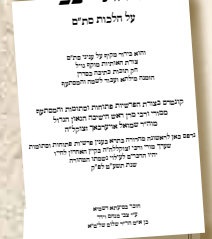
שעובר הזמן רואים עד כמה ההתעוררות לא היתה כל כך עמוקה, ואיזה חלל נותר בעולם מאד, וצריך לזה חיזוק גדול ודברי תורה תמיד צריכים חיזוק בכל כוח. ע"כ דבריו.

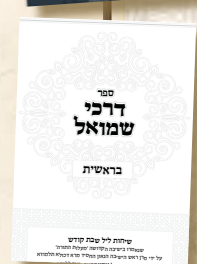
בימי בין המצרים תשע"ג במלאות שנה להסתלקות רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוקלה"ה נשא רבינו זיע"א המשא המרכזי במעמד סיום הש"ס ועצרת זיכרון בירושלים עיה"ק, הביא בתחילת דבריו את דברי הילקוט בישעיה [רמז תל"ו] שכתוב שם 'קשה הוא סילוקן של צדיקים לפני מי שאמר והיה העולם ממאה תוכחות חסר שנים שבמשנה תורה ומחורבן בית המקדש' ע"כ, ואמר אז רבינו כשחז"ל אומרים שזה יותר קשה, הרי שוודאי הדברים נכונים קיימים ונאמנים, אומנם לפעמים צריכים אמונת חכמים על דברי חז"ל, וודאי שיש אמונת חכמים על כל דבריהם, וזה דבר עיקרי מעיקרי התורה כי בלי אמונת חכמים אין ח"ו כלום, אבל לפעמים הדברים פשוטים ונראים בעין של כל אחד ואחד, והוסיף רבינו שבמציאות של היום רואים לצערנו את ה'קשה סילוקן של צדיקים' בחוש ממש בפטירת האדם הגדול בענקים, גאון ישראל הגרי"ש זצ"ל, שמלבד מה שהיה מגן על כלל ישראל בתורתו ויראתו, הרי שהוא היה עומד בפרץ ממש כנגד כל פירצה ובכל כוח התורה שלו, ומכוחו הגדול אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה.

ועתה מה נאמר ומה נדבר, שבעונותינו הרבים לקינו בכפלים, וכל דברי רבינו הנ"ל נתקיימו בנו אחד לאחד, ה"י, ואפשר שאפילו יותר, שהרי רבינו זיע"א בכח תורתו ויראתו וגבורתו היה עומד בפרץ בלי הפסקה יומם ולילה, כמו שראו עיני כולם. ונראה שהתקיים ברבינו זיע"א דברי הקינה באיכה (פ"ג) שקונן ירמיה הנביא: "אני הגבר ראה עני בשבט עברתו", שמקונן שם ירמיה שבימיו נחרב הבית, והוא יותר משאר נביאים ראה עוניים של ישראל. וכך רבינו זיע"א ראה בעוניים של ישראל, מלבד הצרות הגשמיות הוא ראה הצרה הרוחנית יותר משאר ת"ח אחרים שכלל לא רואים ולא דואגים, וישנם שרואים קצת, וישנם שרואים הרבה, אולם קשה להם לצעוק. אך לא כן רבינו זיע"א שרוח אחרת היתה עמו, וכאשר ראה עני עמו, קם צעק ועמד בפרץ, ממילא נתקיים בו המשך קינת ירמיה שם, שמחמת זה נראה שכאלו "במחשכים הושיבני", "גדר בעדי ולא אצא", "דב אורב הוא לי", "הייתי שחק לכל עמי", אולם רבינו זיע"א לא התפעל מהמציאות הנוראה הזאת, וקם ולחם מלחמתה של תורה, ונתקיימו בו המשך הפסוקים "חסדי ד' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי", אשר חסד ה' גבר עלינו שזכה לשמור את כרם בית ישראל בטהרת ההשקפה, וכן "חדשים לבקרים רבה אמונתך", כמו כל בוקר שרבה אמונתך כך מתחדשים חסדי ד', ולא כלו רחמי ורחמי וחסדי ד' שנתקיים בנו בבחינה מסוימת של 'לא מאסתים ולא געלתים', וממילא "טוב ד' לקו לנפש תדרשנו" וגר,

אבינו

מוסף זכרון

טוב לאותם שמקווים לו ולאותם נפשות שדורשות אותו וממילא לא מוותרים על כבודו תורתו ויראתו. הקונטרס 'זכרון שמואל' אשר לפניכם אינו אוסף סיפורים ומעשיות ותולדות חיי רבינו זיע"א, אלא קצת מן המקצת שכתבתי לעצמי לזיכרון אחרי פטירת רבינו, דברי חיזוק שקצת זכינו ללמוד מרבינו הגדול זיע"א הכ"מ, באופן פרטי ובאופן ציבורי, ויש כאן חיזוק והתעוררות בעבודת האדם בעולמו, ובמיוחד שהזמן גרמא לזמן של תשובה, והתעוררות כידוע תכלית הצומות לתשובה, כמש"כ הרמב"ם. ורבינו היה מעורר על זה כסדר, וכן לקראת ימי האלול היקרים והנשגבים, לזמן התעוררות משינת הזמן, ורבים וטובים אומרים לי שבעה"י הדברים לתועלת בשבילם, וכמובן גם בשבילי, וכדי לא להתעצל, ובמיוחד שהזמן עובר ומשכיח, התחזקתי להעלות קצת על הכתב, וכפי שיראה עיני הקורא הדברים נכתבו כולם לזיכרון, לחיזוק ולהתעוררות אמיתית, ללכת בדרכי שמואל, ומשובץ בו מעשה רב שראיתי בעצמי, ונראה לי שיהיו לחיזוק לעמלה והתמדתה של תורה, לחיזוק לעבודה שכלב וליר"ש ומידות טובות כי זה כל האדם. וכן לחיזוק והתעוררות לשמור על האש הבורעת בקרבנו למען תורתנו הקד' לשומרה כפי שקיבלנוה מסיני...

...ודבר שפתים אך למחסור שרבינו הלך ממדרגה למדרגה וגדל עם ד' ועם אנשים, ולא כדרך העולם שיש להם שיטה שנקראת בין אדם לחברו ובא על חשבון בין אדם למקום, ומוותרים על כבוד שמים מחמת כבוד הבריות, וישנם שנלחמים על כבוד שמים אולם רומסים כבוד הבריות, והיום מצאנו דבר חדש שישנם שיש להם שיטה לתקופות שונות תקופה של בין אדם לחבירו וממילא פחות משקיעים בכבוד שמים, ואח"כ אין בין אדם לחבירו בצורה הנוראה שיש, ד' ירחם, ואם חשבנו שכבוד שמים כן יש, גם את זה לא מצאנו. אולם רבינו הולך וגדל באופן מופלא בשניהם, כבודו יתברך וגם כבוד הבריות, כמו שהתבאר בארוכה בפנים, וכמו שהיה תמיד אומר רבינו: "ואהבת את ד' אלוך", "ואהבת לרעך כמוך" מרוצה אחד ניתנו...

...לכן חשבתי לקרא לקונטרס "זכרון שמואל", שבעצם כל המעלות העליונות שיש להתעורר ממש"כ בקונטרס הוא זכרון לרבינו הגדול הכ"מ, רבי שמואל בן רבי שלמה זלמן צוקללה"ה, ויהי רצון שיהיו לע"נ הטהורה ונוכה ללכת בדרכי שמואל, שבעצם הם הם הכוונה והדרכה איך ללכת ב"הלכת בדרכיו" ונוכה לתשובה שלמה כמו שכתוב בסוף איכה "השיבנו ד' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" ונוכה בקרוב למלאה הארץ דעה את ד' ולתחיית המתים ולגאולה קרובה ויתגדל ויתקדש שמו הגדול אכ"ר"ר.

אש הדעת

מהמוסדות החשובים והקרובים לליבו של רבינו מרן רה"י זיע"א היתה רשת הכוללים "תורה ודעת" בראשות הרה"ג רבי מרדכי הלוי דינר שליט"א והרה"ג ר' מאיר גרוסברד שליט"א, ומיד עם עלות הענן בהסתלקותו של רבינו זיע"א ובתוך שבעת ימי המספד הונצח שמו של רבינו הגדול זיע"א בקריאת שם רשת הכוללים "דעת שמואל" ע"ש ולע"נ הטהורה.

בחודש תשרי, כחצי שנה לאחר הסתלקותו של רבינו זיע"א ובהגיע עת דודים בשמחה בביתו של ראש הכולל הרב הגאון רבי מרדכי הלוי דינר שליט"א בנישואי בתו, הוציאו בני הכולל חיבור

לב טהור – הניגון של ראש הישיבה

בתוך שטחי עבודת ד', לא רבים יודעים על כוח הנגינה שגם בו היה לרבינו זיע"א דריסת רגל. וכבר מפורסם מה שכתב הרמב"ם, שעולם הנגינה קרוב לעולם התשובה, ומצינו אצל גדולי ישראל ענקי הרוח בדורות הקודמים, שביטאו על ידי שירה את קרבתם לקב"ה, כדוגמת מרן הגר"ב ליבוכין זיע"א ומורנו הגרמ"ש שפירא זצ"ל.

אחת הפעמים בהם הראה רבינו זצ"ל את כח הניגון שלו, היה זה בקעמפ אותו נהגה לקיים ישיבת "מעלות התורה". הקעמפ היה מתקיים בשנות תשס"ח ואילך, במשך מספר שנים. בתחילה הוא התקיים בכפר סבא, בקמפוס של הרב ר' אברהם בהרן זצ"ל, שהיה שכנו של רבינו וידידו מנוער בשכונת שערי חסד. לאחר מכן כאשר עבר הרב בהרן לכפר אליהו בגדרה, העתיקה אף הישיבה את הקעמפ לכפר אליהו.

הסיפור שלפנינו התרחש כאשר הקעמפ היה בעיר כפר סבא, מנהגו של רבינו היה לבקר מפעם לפעם בקעמפ. באותו היום הגיע רבינו לקעמפ בשעות הצהריים, כאשר מיד עם בואו הוא התיישב על כסא בחצר סמוך לדשא, והחל לכתוב חידושי תורה. כך ישב וכתב ברציפות במשך מספר שעות. כשירד הלילה התיישבו הבחורים בעיגול על הדשא והחלו לשיר שירי רגש וכיסופין. לאחר זמן מה קם רבינו ממקומו והצטרף אל העיגול, עם בואו של רבינו שרר שקט מוחלט, או אז החל רבינו לשורר בנעימה מיוחדת ובעצימת עיניים כשניכר על פניו הקדושות שהוא שרוי ברגשי קודש מיוחדים - הייתה זו מנגינה שרבינו חיבר על המילים "לב טהור ברא ליי" וגו'.

התלמידים שהיו במקום הרגישו שאין זו סתם שירה, אלא זוהי תפילה ובקשה הבוקעת ועולה מעומק הלב, לאחר שעות ארוכות של עמל התורה, לאחר שעות ארוכות בהן נכתבה תורתו של רבינו זיע"א על גווילי ליבו הטהור, וכעת הוא מתחנן לפני הקב"ה שתהא תורתו כתובה על לב טהור, לב נקי, ורוח נכון חדש בקרבי - הרוח... האוירה... הרצון... השאיפה... נכון!

ויהי המקום לחרדת אלוקים... מאיזה לב טהור באה הבקשה הזו, מלב שמעולם לא חמד את מנעמי העולם, וכולו היה מלא רק בתורה וקדושה... מאיזה לב נקי התחינה הזו, מלב שהיה מלא ברחמים על יתומים ואלמנות. אכן, לב טהור - זהו הניגון של ראש הישיבה, זו היתה שירת חייו, יחד עם סאת יסוריו, יחד עם מכאוביו, כל חייו של רבינו היו שירה, שירת התורה, כשהלב נקי, כשהלב זך אז הניגון בוקע ועולה מאליו, לב טהור... ורוח נכון.

השיר מושר לראשונה בליווי מוזיקלי מקצועי, בדיסק החדש שעומד להופיע בימים הקרובים: "לב טהור" - הניגון של ראש הישיבה. 052-7663683

מקיף בשם "אש הדעת" עמ"ס ב"ק, כאשר מובן מאליו שנרמז בו שמו של רבינו זיע"א, ואף הונצח בשער החיבור.

בפתח הקובץ, בשער הראשון, מדור עמוד הא"ש, שיעורים בסוגיא דאש אשר נדפסו לראשונה בציבור הרחב, להאיר דרך מרבינו מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך זיע"א אשר נרשמו בעמל רב ע"י תלמידו חביבו הרה"ג רבי יונה יוסף מלריך שליט"א.

לאחר מדור הגנוזות, מזקני המשפחה הרוממה ארזי הלבנון נ"ע, באים מדור מאורי האש, מראי מקומות ערוכים ומפורטים על כל סוגיא דאש, מדור אבני אש, שיעורים ומערכות אשר נמסרו בהיכל הכולל, ומדור שלהבת אש - מערכות וחידושים מאברכי הכולל על סוגיות אלו.

ושמואל בקוראי שמו

ספר לבני הנעורים, שיצא בימי האבל על רבינו הגדול, ובו מאה ושבעה עובדות וסיפורים על רבינו הגדול.

הספר מחולק לחמישה שערים, ובו נפרשת דמות הענק של רבינו לבני הנעורים שקראו בשקיקה את הספר, ולמדו בו מדרכי רבינו הגדול.

בהקדמה לספר נכתב:

יום ראשון, י' באדר תשע"ח, סמטאות שערי חסד מצפות המון אדם, כשבניהם אלפי תלמידים אבילים קרועי בגדים, מסתובבים בעיניים דומעות, הלב מסרב להאמין, רבנו הגדול מרן ראש הישיבה הסתלק לישיבה של מעלה!

מאות אלפי המלוים, לוו את הרב הגדול ואת עשרות השנים, של עמל תורה בלתי פוסק, של עבודת התפלה בזכות הנפש, של העמדת אלפי

תלמידים גדולי תורה, ושל מעשי חסד בלתי נתפסים.

איך זכה רבנו להיות כה גדול בתורה, בעבודה ובגמילות חסדים?

עבור מי שהכיר את רבנו מקרוב, לא היתה זו שאלה. מי שמשקיע ועמל בארבעים ושמונה הקנינים שהתורה נקנית בהם - זוכה וקונה. התורה היא חלק ממנו, הוא התורה, והתורה זה הוא.

גאון ישראל, רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל, כותב בספרו "יערות דבש", כי כאשר אדם גדול מסתלק מן העולם, יכולים באותו זמן בני אותו הדור, לרכש לעצמם את ההנהגות והכוחות הנפלאים שהיו לו, ולהפך בעצמם לאנשים גדולים.

וכך הוא כותב: 'כמה יש לאדם להתדבק בתורה ולשוב בתשובה במות צדיק תלמיד חכם, כמה דברים ישים האדם ללבו במיתת הצדיק, כי במותו הרי כל מעשיו ומדותיו וקניני שלמות שהיו לו מפקרים וכל איש ישראל יכול לזכות, זה יאמר אני אזכה במדת הענוה שלו, וזה יאמר אני אזכה במדת החמדה בתורה כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במדת לרדף שלום כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במדת לרחם נדכאים ולחזק כושלים להיות אבי יתומים ואלמנות כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במדקדק במצוות כמוהו, וזה להיות ירא חטא וסר מרע כמוהו, וזה יאמר בשאר מדות, וכל אחד יכול לזכות במדה ומעלה אחת'.

כעת, עם פטירתו של מרן ראש הישיבה צוק"ל, נוכל כלנו ללמד ממעשיו, ולשאף להגיע בעצמנו, לדרגות גבוהות בתורה וביראת שמים.

בפרקים ניגע מעט מזעיר בנקודות מתוך יריעת חייו של הראש ישיבה זצ"ל. נחשף לפרורים מתוך הנהגותיו, והמעשים המופלאים שליוו את מסכת חייו, נתבונן בהנהגות של תורה, של עבודה ושל גמילות חסדים שרבנו קנה לעצמו, בעודו מלמד אותנו איך חיים 'חיים שיש בהם'...".

(לא) הייתם בניו! / שיר תהילה

ה. באום

היו כאלו שזכו, לראות את המראות, לשמוע את הקולות, ולנשום את אויר הפסגות; שזכו לצקת את אדני ישותם בבית הגדול הזה; שזכו להסב בכל תהלוכות חייהם על השולחן הגבוה וללקוט ממנו עוד ועוד; ובמשפט אחד ממצה - זכו כי דמות הענקים היתה להם כאבא.

ואתם - לא זכיתם במתנת אלוקים כזו.

אולי יש פנינה אחת עליה אתם יכולים להתרפק בגעגוע, של פעם שנכנסתם אל הקודש פנימה; אולי יש כמה יהלומים זוהרים של הזדמנויות בהן זכיתם לראות ולהיראות; אולי יש אבן חן שאתם נהנים למשמש בה שוב ושוב, של ברכה עד בלי די שקיבלתם פעם. אולי. ואולי גם זה לא.

שנה היא פרק זמן לא רק לאבל, אלא גם פסק זמן שניתן לעבד בו תחושות ולהבקיע תובנות חדשות.

גם אם מביטים בעיניים כלות באוצרות רוח שלא זכו בהם, וזה טבעי ומבורך - הרי שבלי כל סתירה, אין לשכוח את צידו השני של המטבע, את חלקם המיוחד של המצטרפים, שאינו נמנה בצקלוננו של כל אחד.

כי יש מקום, גבוה מעל גבוה, שבו נבחן הכל על פי מדד בהיר ונהיר אחד: הבחירה.

ושם - יעלו ויבואו וייראו הבחירות בחיים של כל אחד ואחד, בכל מקום אשר שם אותו אלוקיו.

ושם יצלצל כקול פעמון ורימון קול החציבות שנחצבו בליבכם; שם - יבהיקו כעין הברדלס כל אבני הנגף שניקדו את המסלול האישי שלכם וצלחתם אותם; ושם תזהר דרככם כולה באור יקרות, בגוון ייחודי דווקא לה, כי בלי אף חוט שמאז ומקדם משך את הרגש - ובלי אף חבל שמעולם ומתמיד קשר את הנפש - הטייתם אוזנכם והלכתם אחר הקול המדהד מחורב.

אם כל זאת נכון על העת שהיה רבנו זיע"א עימנו, הרי נכון הוא שבעתיים בלכתו, כאשר נעלה עמוד הענן ונסתלק עמוד האש, והקרובים וגם הרחוקים חשים עד עומק נפשם בהיעדר שאין לו תמורה. אולם -

כאשר הבחירה הנכונה והכנה אינה בנויה על מיתרי הרגש, כי אם על המייתה של הנשמה אל קול האלוקים הקורא אלינו מסיני - יש לנו מה לקוות ולייחל, כי היא תמשיך בס"ד ללוותנו, חצובה מתוכנו ומאירה את נתיבותינו, וכי הלפיד מחורב יוותר יוקד בידינו לעד.

אף פעם לא הייתם מ'שם'; לא הייתה לכם כל שייכות לשכונה הירושלמית שסמטאותיה אירחו את נקיי ירושלים וגדוליה, הוריתם אף פעם לא נטעו את עריסתכם בזיקה למגדלור אביר העוצמה אשר שם, ואת העליה במעלות התורה זכיתם לקבל בצילה של ישיבה קדושה אחרת.

וכך המשיכו החיים במסלול המשך של נקודת ההתחלה; את השאלות הוות הגורל הרצתם לכתובת שהייתה עבורכם משען ומשענה, בבריתות של בניכם כובדו סנדקים שאת דמותם נשאתם בגאון, וברכות תמיד הורעפו על ראשיכם כאשר רחשתם להם את כל ההערצה שיכולה לפעם בליבו של בן לעם היהודי כלפי גדוליו.

עד ש - - -

פרצה מלחמת העולם.

כל המוכר התערער, כל המוסד מצא לפתע סיבה להתהרהר - וסימני השאלה חגו במחול מתעתע. לא נתאר את התהפוכות, את החיבוטים ואת דרך החתחתים עד לשלב בו חלחלה בהדרגה ההבנה, כי הקרקע המוצקה שחשתם תחת רגליכם, איננה.

ואז החילותם אט אט לקלוט, כי אם אתם חפצים בקרקע שכזו - תוכלו למצוא אותה במקום אחר. כי יש דמות ענק אשר שתלה אלוקים למחיה בדור תהפוכות, אשר מניפה את דגל 'מי לד' אלי', מבצרת ומגדרת חלקה מפני רוחות התקופה ומקימה תיבת נח ציבורית לכל החפצים לשמר נפשם ונפש צאצאיהם מפני מי המבול.

אולם כדי להגיע אל פיסת הקרקע היציבה הזו, היה עליכם לגלות; לקיים לך לך מארץ, ממולדתך, והחותך מכל - מבית אביך, אל הארץ אשר הראה לכם האלוקים. ואתם הגעתם. חציבה ועוד אחת ועוד נחצבה בליבכם, ונים ועוד נים חובר לו אט אט אל המעיין הנובע. שנה ועוד שנה חלפה, ואתם הצטרפתם לדרך בכל ליבכם ונפשכם.

הייתם שם בכל הצמתים, תרתי משמע.

הלכתם בבניכם ובבנותיכם, כן. גם כשבשכלכם שלכם לא ממש הבנתם 'למה כבר מגיל שלוש חייבים'...

שילמתם על כך מחירים, גם בצאנכם ובבקרכם.

אבל ידעתם לכוף את הראש למול מבט הברדלס של הצופה אשר נתנו לבית ישראל, המשקיף על האופק שאינו נגלה לעיניו של איש מן הציבור, גם אם יחשוב שהגביה התבונן.

ואז הגיע השבר הנורא.

שקשה כל כך לחזור אל רגעיו.

אל החושך שכיסה פתאום את הכל סביב, אל הערפל הסמיך, אל הפחד הלופת והמצמית, 'מה יהיה ???'

--- וניסיתם להתחזק, ולהתעורר, ולשאת עיניים אל מי ששם אתכם בדור הזה. וגם - נשאבתם כל כולכם לכל מה שהזכיר, לכל מי שאיזכר.

וביחד עם החיזוקים ששאבתם והתעצמות שקיבלתם מכל אלו שהעבירו גיצים מן האש הגדולה, גיליתם מחדש את מה שבעצם כבר ידעתם קודם: כי היו כאלו שהיו שם הרבה הרבה לפניכם.

אבינו

מוסף זכרון

הרב יעקב ל.

זכרוננו אנחת, זכרוננו שמחתי

בזכרי את עמל התורה של רבינו, בהיותו חותר וחודר לעמקי ונבכי דברי הגמרא ורבותינו הראשונים והאחרונים בעמל אין קץ ובהעמדת כל צדדי ופרטי הסוגיא על מכונם, ועתה, כשמקום רבינו שמם מבלי יושב, וספריז כאלמנה בדד תשב, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.**

בזכרי את שקידתו המרובה של רבינו, כשהוא בולע בצמא עוד פסוק משנה או סוגיא מתורתנו הקדושה שכה נמתקה וערבה לו במין ערגה של בעירת אש שלהבת אהבת התורה, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, כשנסתלקה השלהבת המאירה בסערה השמימה, ואנו ניתכים ארצה,

בזכרי את הוד מראה תפילותיו של רבינו, בעומדו לפני קונו כעבד המבטל עצמו כליל לפני אדונו כשעיניו לארץ ולבו לשמים וכל כולו משתפך בדביקות עילאה לבורא כל, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, שאין לנו לא כהן ולא קרבן לא מראה תפילה ולא מחזה עבודה,

בזכרי את יראתו הגדולה, בהיותו ירא מרפיון קלבאחד מקיום מצוות התורה, חרד מפחד נדנד עבירה קלה, כשהוא תמיד מעורר ומתעורר להוסיף עוד ועוד בעבודת ד' ולבלתי סור ממנה, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, בהלקח מעמנו האש הגדולה של היראה הטהורה הבושרת עד לב השמים,

בזכרי את יום קדשנו ותפארתנו, הלא הוא שבת קדש קדשים, בצל רבינו, כשהוד זיוה של הנשמה היתירה מתנוצצת על פניו הטהורות בלימודו ובתפילותיו, בשיחותיו ובהארת פניו, גבוה מעל גבוה. **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, כשמוקיר ומייקר השבת נלקח מעמנו בעצם תוקף קדושת ליל השבת,

בזכרי את ימי המועדים תחת כנפי רבינו כשעוצם יקר ורוממות המועדים בפיו ובלבו, כשכל כולו דבוק במצוות ובדקדוקי המועד בדעת ובנפש חפצה, והלב הבושר מלא-מלא בשמחת המצוות, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, בבוא חג ומועד ורבינו איננו עמנו, איה הדעת, איה הלב, ואיה השמחה,

בזכרי את מאור הפנים של רבינו, מקבל ושומע כל אחד כפי רום מעלתו, ערכו והצטרפותו, תמיד משתתף מעומק לבו בשמחה או בצער וכל כולו נחלץ לשמח דכאי רוח, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, כשהלב השומע והמרגיש עלה לשיבה של מעלה, ואנו כיתומים ואין אב,

בזכרי את מלחמות הקודש של רבינו, כשבעוז דקדושה, קם כארי לגדור את פרצות בני עמנו שבעוה"ר נתרבו, כשכולו מלא ברתיעה דקדושה להתם ולסלק את הקרירות הנוראה, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה, כשבתוקף גלותנו וצרותינו נלקח רבינו מארץ, פסוגודרי פרץ, וקמים בפרץ אין,

בזכרי את נס פך החינוך הטהור אותו העמיד רבינו, עדרים עדרים של צאן קדשים המתחנכים על אדני התורה והיראה ללא כניסת זדים וזרים, כשרבינו מרעיף מלבו החם על צאנו, **זכרוננו שמחתי. הלא זכרוננו אנחת.** ועתה בהלקח מעמנו נזר תפארתנו, הרועה הנאמן אשר אמרנו בצילו נחיה, ונשארו כשה תועה ואובד,

יושב בשמים, אבינו אב הרחמן, אנא הבט אל דלות רוחנו ושברון לבבנו, ראה את אורך גלותנו ותוקף צרותינו, קרב נא הימים אשר בן ישי חי יבא ויגאלנו, עם תחיית בני עמנו, **ואז תיהפך אנחת לשמחתי.**